BOŞANMA HUKUKUNDA USUL İLKELERİ, FER'Î TALEPLERİN BÜTÜNLÜĞÜ VE YARGILAMA SIRASINDA EŞLERDEN BİRİNİN ÖLÜMÜ

Boşanma yargılamasında hükmün kurulması, birden fazla davanın veya hukuki sebebin varlığı hâlinde izlenecek usul, boşanmanın fer'îsi niteliğindeki taleplerin hukuki durumu ve yargılama devam ederken taraflardan birinin vefat etmesi özel usul kurallarına bağlanmıştır.

A. Karşılıklı veya Birleştirilen Davalarda Ayrı Hüküm Kurulması ve Taleplerin Karara Bağlanması Zorunluluğu

Boşanma davalarında tarafların ayrı ayrı dava açması veya karşı dava bulunması hâlinde, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 297 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca her bir dava hakkında bağımsız ve açık hüküm kurulması gerekmektedir.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 12.01.2016 tarihli ve E. 2015/9127, K. 2016/362 sayılı kararında, ilk derece mahkemesince verilen kabul kararının hangi davaya ilişkin olduğunun anlaşılamaması ve gerekçede açıklama bulunmaması usule aykırı bulunmuş; Daire, "Bu halde, her bir dava hakkında ayrı ayrı hüküm kurulması gerekir." gerekçesiyle yerel mahkeme hükmünü bozmuştur ("Temyiz edilen hükmün yukarıda gösterilen sebeple BOZULMASINA").

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 08.12.2011 tarihli ve E. 2010/20901, K. 2011/21338 sayılı kararında da benzer şekilde, birleştirilen davalarda "Ancak hangi boşanma davasının kabul edildiği belirsizdir." tespiti yapılmış ve "Yine, iki ayrı dava olmasına rağmen tek boşanma davası varmış gibi hüküm kurulması da doğru değildir" denilerek yerel mahkeme kararı bozulmuştur.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 02.05.2024 tarihli ve E. 2024/2260, K. 2024/3080 sayılı kararında ise davacının birden fazla hukuki sebebe dayanması hâlinde "tüm talepleri hakkında 6100 sayılı Kanun'un 297 nci maddesine uygun olarak, kararın gerekçelerinin de gösterilmek suretiyle bir karar verilmesi gerekir" ilkesi vurgulanarak ilk derece mahkemesinin kararı bozulmuştur ("Temyiz edilen hükmün yukarıda gösterilen sebeple BOZULMASINA").

B. Boşanmanın Fer'îsi Niteliğindeki Taleplerin Bütünlüğü İlkesi

Yargıtay içtihatlarında istikrarlı olarak, boşanma davasına bağlı maddî ve manevî tazminat, nafaka ve velâyet gibi taleplerin asıl davadan ayrılarak incelenemeyeceği kabul edilmektedir:

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesi; 29.05.2025 tarihli ve E. 2025/3718, K. 2025/5591 sayılı kararında, "Boşanma davalarında gerek taraflara atfedilen kusurlar, gerekse boşanmanın fer'îsi niteliğindeki maddî ve manevî tazminat, nafaka ve velâyet gibi konular boşanmaya bağlı ve birbirinden ayrılamayacak niteliktedir" tespitine yer vermiştir. Daire; bölge adliye mahkemesinin tazminat ve nafaka hükümlerini boşanma davasından ayırıp ilk derece mahkemesine göndermesini hatalı bularak istinaf kararını bozmuştur ("boşanmanın fer'î niteliğinde bulunan ve yukarıda açıklanan gerekçelerle diğer hükümlerle bütün hâlinde değerlendirilerek bir karar verilmesi gereken maddî ve manevî tazminat ile tedbir ve yoksulluk nafakası hükümlerinin boşanma davalarından ayrı değerlendirilip kaldırılarak dosyanın bu yönlerden karar verilmek üzere İlk Derece Mahkemesine gönderilmesi hatalı olmuş").

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 06.02.2025 tarihli ve E. 2024/3862, K. 2025/1082 sayılı kararında, "Boşanma davalarında gerek taraflara atfedilen kusurlar, gerekse boşanmanın eki (fer'îsi) niteliğindeki maddî ve manevî tazminat, nafaka ve özellikle velâyet gibi konular boşanmaya bağlı ve birbirinden ayrılamayacak niteliktedir." ilkesi tekrarlanmış; eksikliklerin giderilememesi hâlinde "boşanma ve ekleri ayrılmadan, istinaf edilen tüm yönlerden kararın tamamının kaldırılarak İlk Derece Mahkemesine gönderilmesi gerekir" gerekçesiyle Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulmasına hükmedilmiştir ("Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA").

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 15.05.2025 tarihli ve E. 2024/8906, K. 2025/5154 sayılı kararında da velâyet, kişisel ilişki ve iştirak nafakası yönlerinin asıl davadan ayrılması hatalı bulunmuş ve Bölge Adliye Mahkemesi kararı bozulmuştur ("Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA"). Benzer yönde Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 11.09.2024 tarihli ve E. 2023/7841, K. 2024/5706 sayılı kararında velâyet talebinin ayrılması bozma sebebi yapılmıştır ("Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA").

C. Evlilik Birliğinin Sarsılması ve Kusur Değerlendirmeleri

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 05.04.2023 tarihli ve E. 2022/10693, K. 2023/1621 sayılı kararında, davalı erkeğin tam kusurlu olduğu, "davalı erkeğin eşine sürekli olarak şiddet uygulayarak eşine karşı kötü davrandığı" gerekçesiyle davanın kabulüne ilişkin İlk Derece Mahkemesi hükmü usul ve kanuna uygun görülerek Bölge Adliye Mahkemesi kararı 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca onanmıştır ("Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA").

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 11.01.2005 tarihli ve E. 2004/14772, K. 2005/223 sayılı kararında, eşlerin fiilen ayrı yaşaması ve davacı kocanın başka bir kadınla karı-koca ilişkisi içinde yaşaması karşısında "boşanma davasının kabulü gerekirken reddi doğru değildir" denilerek yerel mahkeme kararı bozulmuştur ("Temyiz olunan kararın gösterilen sebeplerle BOZULMASINA"). Kararda ayrıca kadının sigortalı işe başlaması ve çocuğun ergin olup çalışması sebebiyle nafakanın kaldırılması talebinin kabulü gerektiği belirtilmiştir.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 25.05.2006 tarihli ve E. 2006/2123, K. 2006/8211 sayılı kararında, "özellikle *Türk Medeni Kanunun 166/3 madde koşullarının da oluşmuş bulunmasına göre yerinde bulunmayan temyiz isteğinin reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA" karar verilmiştir. Karşı oyda ise yerel mahkemece temelinden sarsılma nedeniyle boşanma verildiği ve "Ortada bir anlaşmalı boşanma (TMK. m. 166 f. III) kararı da bulunmamaktadır." görüşü ileri sürülmüştür.

D. Yargılama Sırasında Eşin Ölümünün Boşanma Davasına Etkisi

Hüküm kesinleşmeden önce eşlerden birinin vefat etmesi durumunda evlilik ölüm olgusu ile sona ermektedir.

- Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 19.10.2021 tarihli ve E. 2017/3157, K. 2021/1260 sayılı kararında, boşanma kararı kesinleşmeden ölüm gerçekleştiğinde "evlilik birliğinin ölümle sona erdiği ve bu nedenle eldeki boşanma davasının konusuz hâle geldiği" ifade edilmiş; mahkemece "davacı kadının boşanma talebi hakkında konusuz kaldığından karar verilmesine yer olmadığına" karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle direnme kararı bozulmuştur.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 22.11.2023 tarihli ve E. 2023/2615, K. 2023/5535 sayılı kararında, boşanma hükmü verildikten sonra ancak kesinleşmeden önce davalının ölmesi üzerine "Bu halde evlilik ölümle sona ermiş, boşanma davası konusuz kalmıştır." değerlendirmesi yapılarak Bölge Adliye Mahkemesinin esastan ret kararı ortadan kaldırılmış ve ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur ("İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA").

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 28.02.2024 tarihli ve E. 2023/3247, K. 2024/1332 sayılı kararında da "evlilik birliği ölümle sona ermiş ve boşanma davasının konusu kalmadığı" tespiti yapılmış, Bölge Adliye Mahkemesi kararı 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca onanmıştır ("Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA").

MİRAS HUKUKU AÇISINDAN BOŞANMA YARGILAMASINDA ÖLÜM, YASAL MİRASÇILIK VE KUSUR TESPİTİ USULÜ

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 181 inci maddesinin güncel metni şu şekildedir:

"Boşanan eşler, bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamazlar ve boşanmadan önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendilerine sağlanan hakları, aksi tasarruftan anlaşılmadıkça, kaybederler.

Boşanma davası devam ederken, ölen eşin mirasçılarından birisinin davaya devam etmesi ve diğer eşin kusurunun ispatlanması hâlinde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır."

Yargıtay kararlarında, ölüm olgusunun gerçekleştiği aşamaya göre mirasçılık hakları ve kusur tespitinin sınırları ayrı ayrı değerlendirilmiştir:

A. Boşanma Hükmünün Kesinleşmesinden Sonra Ölüm

Evlilik ölümden önce boşanma hükmünün kesinleşmesiyle sona ermişse Türk Medenî Kanunu'nun 181 inci maddesinin ikinci fıkrası uygulama alanı bulmaz; zira eşler zaten boşanmış durumdadır:

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 14.02.2024 tarihli ve E. 2023/2880, K. 2024/860 sayılı kararında, tarafların evliliğinin erkeğin vefatıyla değil, verilen boşanma hükmünün taraflarca istinaf edilmemesi sonucu boşanmayla bittiği saptanmıştır ("Taraflar arasındaki evlilik birliğinin, davacı erkeğin ölümü ile değil boşanma davasında verilen boşanma hükmünün her iki tarafça istinaf edilmemesi nedeniyle boşanma ile sona erdiği anlaşılmaktadır.").

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 14.12.2023 tarihli ve E. 2023/8255, K. 2023/6217 sayılı kararında, boşanma hükmünün istinaf edilmeyerek kesinleşmesinden sonra kadının ölmesi durumunda, TMK m. 181/2 hükmünün uygulanamayacağı tespit edilmiştir.

B. Dava Sürerken Ölüm Halinde Mirasçıların Davaya Kusur Tespiti İçin Devam Etmesi

Boşanma kesinleşmeden önce eşlerden birinin vefatı durumunda mirasçıların davaya katılım hakkı yasal bir yetkidir:

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 14.09.2015 tarihli ve E. 2015/83, K. 2015/15756 sayılı kararında, "Yasa hükmü, açıkca, boşanma davası devam ederken ölen eşin mirasçılarına, davaya devam etme ve diğer eşin kusurlu olduğunu tespit ettirme imkanı tanımıştır." tespiti yapılmış; ayrıca "Boşanan eşler bu sıfatla birbirlerinin yasal mirasçısı olamazlar" ilkesine değinilmiştir. Daire, ölümle evlilik son bulduğundan fer'î manevi tazminat talebi yönünden davanın reddi değil, "karar verilmesine yer olmadığına" kararı verilmesi gerektiğini belirterek hükmü bozmuştur.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 22.05.2024 tarihli ve E. 2022/11066, K. 2024/3740 sayılı kararında aktarılan bozma ilamında, "Ancak, mirasçılar kusurun tespiti yönünden davaya devam edebileceklerinden ve bu yönde iradelerini de bildirdiklerinden, mahkemece yargılamaya devamla, ölüm nedeniyle konusuz kalan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına ve Türk Medeni Kanunu'nun 181/2 nci maddesi uyarınca kusur yönünden bir karar verilmek üzere" denildiği; Bölge Adliye Mahkemesince kadının boşanmaya sebep olacak derecede kusurlu olduğunun tespit edildiği aktarılmıştır. Temyiz aşamasında davacı mirasçıları "davalı kadının mirasçı olamayacağının hükümde yazmaması yönünden kararının bozulmasını talep etmiştir" ancak Daire temyiz itirazlarını yerinde görmeyerek Bölge Adliye Mahkemesi kararını onamıştır.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 07.06.2017 tarihli ve E. 2016/712, K. 2017/7077 sayılı kararında, mirasçının TMK m. 181 uyarınca davayı sürdürdüğü hâllerde; "Evlilik birliği, davacı eşin ölümü nedeniyle son bulmuş olup, ölü eşin mirasçıları tarafından devam edilen davada konusu kalmayan boşanmanın fer'i sonuçlarına dayalı olarak hüküm kurulamaz." denilmiş ve tazminat istekleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği ifade edilerek hüküm kısmen bozulmuş ("Temyiz edilen hükmün yukarıda (2.) bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, bozma kapsamı dışında kalan temyize konu diğer bölümlerinin ise yukarıda (1.) bentte gösterilen sebeple ONANMASINA"), diğer yönlerden onanmıştır.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 10.01.2024 tarihli ve E. 2022/8828, K. 2024/86 sayılı kararında, erkeğin vefatıyla davanın konusuz kaldığı, Bölge Adliye Mahkemesince "davanın terk hukuki sebebine dayalı olarak açılmadığı, söz konusu iddianın terk hukuki sebebine dayalı olarak açılmış boşanma davasında dinlenebileceği" gerekçesiyle kadının dava tarihine kadarki eylemlerinin kusur oluşturmadığının tespit edildiği belirtilmiş; Yargıtay bu kararı 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca onamıştır ("Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA,").

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 30.06.2022 tarihli ve E. 2022/4348, K. 2022/6533 sayılı kararında ise "boşanma hükmü kesinleştiğinden" davalı mirasçısının temyiz dilekçesi reddedilmiştir ("temyiz dilekçesinin REDDİNE").

İCRA HUKUKUNDA BOŞANMA İLAMLARININ VE FER'ÎLERİNİN TAKİBİ İLE TAKİP HAKKININ DÜRÜSTLÜK KURALINA AYKIRI KULLANIMI

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 367 nci maddesinin ikinci fıkrasının güncel metni şöyledir:

"Kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili ayni haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez."

Yargıtay kararları, boşanma ilamlarının ve bu ilamda hükmedilen para alacaklarının takibe konulabilirlik koşulları ile ilamların icrasında dürüstlük kuralının sınırlarını belirlemiştir:

A. Boşanma Hükmü ve Fer'î Alacak Kalemlerinin Kesinleşme Şartı

Aile hukukuna ilişkin ilamların icraya konulabilmesi için hükmün kesinleşmesi şarttır. Ancak Yargıtay içtihatlarında asıl boşanma hükmünün kesinleşmesi ile fer'î alacak kalemlerinin durumu ayrıştırılmıştır:

- Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 28.05.2015 tarihli ve E. 2015/7116, K. 2015/11929 sayılı kararında, "aile ve şahsın hukuku ile ilgili hükümler kesinleşmedikçe takibe konu edilemezler" denilmiş; ancak "boşanma ilamı kesinleştiği takdirde tazminat, vekalet ücreti ve yargılama gideri isteklerinin takibe konulabilmesi için nitelikleri gözetilerek kesinleşmelerine gerek yoktur" esası kabul edilmiştir. Daire, boşanma kesinleşmişse "tüm alacak kalemlerinin icra takibine konu yapılması mümkündür" gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin takibin iptali kararını bozmuştur.

- Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 24.02.2015 tarihli ve E. 2014/23004, K. 2015/4901 sayılı kararında da aynı ilke yinelenmiş; "boşanma ilamı kesinleştiği takdirde tazminat, vekalet ücreti ve yargılama gideri isteklerinin takibe konulabilmesi için nitelikleri gözetilerek kesinleşmelerine gerek yoktur." ve "tüm alacak kalemlerinin icra takibine konu yapılması mümkündür" denilerek yerel mahkeme kararı bozulmuştur ("Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile Mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA").

- Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 28.10.2015 tarihli ve E. 2014/17449, K. 2015/19390 sayılı kararında ise "HMK'nun 367/2. maddesi gereğince aile ve şahsın hukuku ile ilgili hükümler kesinleşmedikçe takibe konu edilemezler." ve "Boşanma ilamı kesinleştiği takdirde ekinde hükmedilen, tazminat, vekalet ücreti ve yargılama giderlerinin takibe konulabilmesi için nitelikleri gözetilerek kesinleşmeleri gerekli değildir." kuralı hatırlatılmıştır. Takip tarihinde boşanma ilamı kesinleşmediği için ziynet alacağı haricindeki fer'î kalemler yönünden takibin iptal edilmesi gerektiği ifade edilmiştir ("şikayetin kabulü ile ziynet eşyası alacağı dışında kalan alacak kalemleri yönünden takibin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile şikayetin reddi yönünde hüküm kurulması isabetsizdir.").

B. Tek İlam İçin Ayrı Ayrı Takip Yapılması ve Hakkın Kötüye Kullanılması

İlamlı icra takiplerinde alacaklının usul haklarını dürüstlük kuralına uygun kullanması zorunludur:

- Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 25.03.2024 tarihli ve E. 2023/5451, K. 2024/2871 sayılı kararında, aynı ilamdan doğan alacak kalemleri için ayrı ayrı takipler açılması değerlendirilmiştir. Daire; "Kötü niyetli olmasa da, alacaklı tarafından yasadaki boşluktan yararlanılarak bir ilamdaki haklar için ayrı ayrı takip başlatılarak sebepsiz zenginleşmeye neden olacak şekilde fazladan avukatlık ücreti talep edilmesi hakkın kötüye kullanılmasıdır." sonucuna varmıştır. Mahkemece "mahkemece borçlunun şikâyetinin tümden kabulü ile her iki takibin de iptaline karar verilmesi gerekirken, aksi kanaatle ve yazılı gerekçe ile hüküm tesisi isabetsizdir." değerlendirmesi yapılarak Bölge Adliye Mahkemesi kararı bozulmuştur.

ALACAK HUKUKUNDA BOŞANMA VE HAKSIZ FİİLDEN DOĞAN TALEPLERİN NİTELİĞİ, TEREKE BORCU VE TEREKE ALACAĞI AYRIMI

İncelenen yargı kararlarında alacak hukuku konuları; boşanmanın kesinleşmesine bağlı tazminat ve nafakaların tereke borcu/alacağı vasfı, haksız fiil sorumluluğu ve görevli mahkemenin tayini çerçevesinde yer bulmuştur.

A. Boşanmanın Kesinleşmesinden Doğan Alacakların Tereke Borcu veya Alacağı Niteliği

Boşanma hükmü kesinleştikten sonra doğmuş olan tazminat ve nafaka borçlarının mirasçılara intikali Yargıtay içtihatlarıyla açıklığa kavuşturulmuştur:

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 14.02.2024 tarihli ve E. 2023/2880, K. 2024/860 sayılı kararında, boşanma hükmü istinaf edilmeyerek kesinleştikten sonra borçlu eşin vefat etmesi durumunda, hüküm altına alınan tazminatın tereke borcu hâline geldiği kabul edilmiştir. Kararda, "boşanma hükmü kesinleştiğine göre doğmuş bir hak ve tereke borcu mevcut olup bu borçtan davacı erkeğin mirasçılarının sorumlu olduğu" belirtilerek Bölge Adliye Mahkemesi kararı bozulmuştur.

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 14.12.2023 tarihli ve E. 2023/8255, K. 2023/6217 sayılı kararında ise alacaklı eşin boşanma hükmünün kesinleşmesinden sonra ölümü incelenmiştir. Daire, kesinleşmeyle doğan maddî-manevî tazminat ile boşanmanın kesinleşme tarihinden ölüm tarihine kadar geçen süre için hesaplanacak yoksulluk nafakasının "hüküm altına alınan maddî ve manevî tazminat ile yoksulluk nafakasının ‘tereke alacağı" olduğunun kabulü" gerektiğini belirtmiştir. Mirasçılara intikal eden bu alacaklar yönünden Bölge Adliye Mahkemesi kararı kısmen bozulmuş, diğer yönlerden onanmıştır.

- Buna karşılık, ilk derece mahkemesinin kararında "boşanma davası kabul edilerek tarafların boşanmalarına ve boşanmanın ferileri yönünden karar verilmiş, ziynet alacağı davasının ise reddine karar verilmiştir" tespiti aktarılan Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 30.06.2022 tarihli ve E. 2022/4348, K. 2022/6533 sayılı kararında, kesinleşen boşanma hükmü sebebiyle mirasçının temyiz dilekçesi reddedilmiştir ("temyiz dilekçesinin REDDİNE").

B. Evlilik Birliği Sürerken Üçüncü Kişiye Yöneltilen Haksız Fiil Talepleri ve Görevli Mahkeme

- Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 20.02.2015 tarihli ve E. 2014/16924, K. 2015/2297 sayılı kararında, evlilik devam ederken eşin başka biriyle yaşadığı iddiasıyla üçüncü kişiye karşı açılan manevi tazminat talebinin hukuki niteliği incelenmiştir. Daire, "Bu talep Türk Borçlar Kanununun 58. maddesinden kaynaklanan bir talep olup, davaya bakma görevi Asliye Hukuk Mahkemesine aittir." değerlendirmesini yapmıştır. Kararda, görev kuralının kamu düzenine ilişkin olduğu ve bu davanın aile mahkemesinde görülen boşanma davasıyla birleştirilemeyeceği belirtilerek tazminat davası yönünden hüküm bozulmuş ("Temyiz edilen hükmün yukarıda 2. bentte gösterilen sebeple davalı ... aleyhine açılan manevi tazminat davası yönünden BOZULMASINA"), diğer kısımlar ise onanmıştır ("hükmün diğer bölümlerinin ise yukarıda 1. bentte gösterilen sebeple ONANMASINA").

İNCELENEN KARARLARIN ÖZETİ VE SONUÇ TABLOSU

Mahkeme / Daire	Esas / Karar No	Tarih	İlgili Hukuk Alanı	Karar Sonucu
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2023/2880 - 2024/860	14.02.2024	Boşanma / Miras / Alacak	Bozma
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2023/2615 - 2023/5535	22.11.2023	Boşanma	İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA (Bölge Adliye Mahkemesi esastan ret kararı kaldırıldı)
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2025/3718 - 2025/5591	29.05.2025	Boşanma	Bozma
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2024/3862 - 2025/1082	06.02.2025	Boşanma	Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının

				BOZULMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2015/9127 - 2016/362	12.01.2016	Boşanma	Temyiz edilen hükmün BOZULMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2022/10693 - 2023/1621	05.04.2023	Boşanma	Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2024/8906 - 2025/5154	15.05.2025	Boşanma	Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2022/8828 - 2024/86	10.01.2024	Boşanma / Usul	Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA,
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2022/11066 - 2024/3740	22.05.2024	Boşanma / Miras	Onama
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2006/2123 - 2006/8211	25.05.2006	Boşanma	Usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA
Yargıtay 8. Hukuk Dairesi	2015/7116 - 2015/11929	28.05.2015	İcra / Boşanma	Bozma
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2004/14772 - 2005/223	11.01.2005	Boşanma	Temyiz olunan kararın gösterilen sebeplerle BOZULMASINA
Yargıtay 12. Hukuk Dairesi	2023/5451 - 2024/2871	25.03.2024	İcra / Dürüstlük Kuralı	Bozma
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2022/4348 - 2022/6533	30.06.2022	Boşanma / Alacak	Temyiz dilekçesinin REDDİNE
Yargıtay 8. Hukuk Dairesi	2014/17449 - 2015/19390	28.10.2015	İcra / Boşanma	Bozma
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2023/8255 - 2023/6217	14.12.2023	Boşanma / Miras / Alacak	Kısmen bozma, kısmen onama
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2016/712 - 2017/7077	07.06.2017	Boşanma / Miras	Temyiz edilen hükmün (2.) bentte gösterilen sebeple BOZULMASINA, temyize konu diğer bölümlerinin (1.) bentte gösterilen sebeple ONANMASINA
Hukuk Genel Kurulu	2017/3157 - 2021/1260	19.10.2021	Boşanma / Usul	Bozma (ek karar kaldırılarak direnme kararı bozuldu)
Yargıtay 8. Hukuk Dairesi	2014/23004 - 2015/4901	24.02.2015	İcra / Boşanma	Mahkeme kararının İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2024/2260 - 2024/3080	02.05.2024	Boşanma / Usul	Temyiz edilen hükmün yukarıda gösterilen sebeple BOZULMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2015/83 - 2015/15756	14.09.2015	Boşanma / Miras	Bozma
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2023/3247 - 2024/1332	28.02.2024	Boşanma / Miras	Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca ONANMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2014/16924 - 2015/2297	20.02.2015	Boşanma / Alacak / Görev	Tazminat davası yönünden BOZULMASINA, hükmün diğer bölümlerinin ONANMASINA
Yargıtay 2. Hukuk Dairesi	2023/7841 - 2024/5706	11.09.2024	Boşanma	Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULMASINA
Yargıtay 2. Hukuk	2010/20901 -	08.12.2011	Boşanma / Usul	Bozma

Dairesi	2011/21338			

SOMUT OLAYA UYGULANABİLECEK ÇIKARIMLAR

1. **Dava Açma ve Islah Stratejisi:** Boşanma davasında kusur oranlarının belirlenmesi, yalnızca boşanmaya karar verilmesi açısından değil, tazminat ve nafaka alacaklarının hüküm altına alınması bakımından da tayin edici unsurdur

2. **Protokol Tanziminde Dikkat Edilecek Hususlar:** Anlaşmalı boşanma protokollerinde yer alan mali yükümlülükler Borçlar Kanunu hükümlerine göre değil, Aile Mahkemesi hâkiminin tasdiki ile geçerlilik kazanacağından, icra kabiliyeti bulunan net ve tereddütsüz edimler içermelidir

3. **Eşin Vefatı Halinde Mirasçıların Müdahalesi:** Davacı eşin yargılama sürerken vefatı halinde mirasçıların derhal vekâletname sunarak TMK m. 181/2 uyarınca davaya kusur tespiti yönünden devam ettiklerini mahkemeye bildirmeleri, sağ kalan kusurlu eşin mirastan pay almasını engellemek adına zorunludur

4. **İcra Takibi Usulü:** Hükmedilen iştirak ve yoksulluk nafakası alacakları için birikmiş ve cari aylar ayrı gösterilerek ilamlı icra takibi başlatılmalı, borcun ödenmemesi halinde İİK m. 344 uyarınca derhal icra ceza mahkemesine tazyik hapsi şikâyetinde bulunulmalıdır

AÇIK SORULAR, İSTİSNALAR VE BELİRSİZLİKLER

1. **TMK m. 181/2 Hükmünün Davalı Mirasçılarına Teşmil Edilememesi:** Kanun koyucunun lafzı açıkça "davacı" mirasçılarını zikrettiğinden, haksız davaya maruz kalan ve yargılama sırasında ölen davalının mirasçılarının bu hakkı kıyasen kullanıp kullanamayacağı hususu doktrinde tartışmalı ve belirsiz bir alan olarak kalmaya devam etmektedir.

2. **Mahkeme Dışı Boşanmaların Türk Kamu Düzeni Karşısındaki Durumu:** Yabancı ülkelerde noter veya idari makamlar önünde gerçekleştirilen mahkeme dışı boşanmaların Türkiye'de tanınması ve tenfizi meselesinde kamu düzeni müdahalesinin sınırları doktrinde tartışmalıdır.

3. **Süresiz Nafaka Tartışmaları:** Yoksulluk nafakasının süresiz olmasının yarattığı sosyo-ekonomik sakıncalar ve hakkaniyet dengesi, doktrinde ve fıkıh karşılaştırmalı çalışmalarda en çok eleştirilen ve reform önerisi sunulan alanlardan biridir.

SONUÇ VE PRATİK DEĞERLENDİRME

Boşanma hukuku, aile birliğinin sona ermesini düzenlemekle kalmayıp; miras hukuku, borçlar hukuku ve icra hukuku disiplinleriyle doğrudan organik bağlar kuran merkezi bir alandır. Evliliğin sona ermesiyle ortaya çıkan şahsi durum değişiklikleri eşlerin yasal mirasçılık haklarını kökten tasfiye ederken, hüküm altına alınan tazminat ve nafakalar borçlar hukukunun alacak rejimine tabi kılınmaktadır,

Uygulayıcıların ve hukukçuların; anlaşmalı boşanma protokollerini hazırlarken hâkimin onay yetkisini ve kamu düzeni sınırlarını gözetmesi, derdest davalarda ölüm vuku bulduğunda TMK m. 181/2 usulünü zamanında işletmesi, retle sonuçlanan davalarda 7532 sayılı Kanunla 1 yıla indirilen fiili ayrılık süresini (TMK m. 166/4) dikkate alması ve hükmedilen alacak kalemlerinin tahsilinde icra hukukunun sağladığı özel takip yolları ile tazyik mekanizmalarını entegre bir biçimde yürütmesi gerekmektedir.

Av. Sabri AKSOY
e-imzalıdır.